

ЗМІСТ

Засідання п'ятдесят третє, вечірнє (Четвер, 17 січня 2019 року)

Прийняття Постанови «Про призначення у 2019 році іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених»	...2
Звіт Голови Національного банку України	...22
Оголошення про виключення народного депутата України Тимошенка Ю.В. зі складу фракції «Народний фронт»	...48

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ П'ЯТДЕСЯТ ТРЕТЄ

*Сесійний зал Верховної Ради України
17 січня 2019 року, 16 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, 16.00. Прошу всіх заходити до залу, підготуватися до реєстрації для продовження нашої роботи. Готові, колеги? Прошу зареєструватися.

У залі Верховної Ради України зареєструвалися 334 народних депутати. Вечірнє засідання оголошується відкритим. Прошу всіх заходити до залу, підготуватися до роботи.

Колеги, нагадаю, що до обіду відбулося рейтингове голосування щодо двох блоків питань. Голови комітетів попросили перенести розгляд питань, оскільки немає єдності в залі. Я поговорив з усіма головами фракцій, усі зійшлися на тому, що підтримають проект Постанови «Про призначення у 2019 році іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених». Із цим питанням до Верховної Ради України звернувся Співаковський Олександр Володимирович. На засіданні Погоджувальної ради я пообіцяв, що ми його обов'язково розглянемо.

Колеги, законопроекти, запропоновані паном Співаковським, навіть у найважчі моменти об'єднують зал. Через перенесення комітетом розгляду законопроектів я оголошую про розгляд проекту Постанови «Про призначення у 2019 році іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених» ([№ 9411](#)). Шановні колеги, хто за те, щоб розглянути його за скороченою процедурою, прошу проголосувати.

«За» – 66.

Зал має політичну волю розглянути питання молоді за повною процедурою. До речі, наголошую ще раз: наше обговорення питання ринку землі, на моє глибоке переконання, мало велике просвітницьке значення для всіх українців, щоб розвінчати певні міфи. Переходимо до розгляду за повною процедурою проекту постанови № 9411.

Запрошую до доповіді першого заступника голови Комітету з питань науки і освіти Співаковського Олександра Володимировича.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (одномандатний виборчий округ № 182, Херсонська область, партія «Блок Петра Порошенка»)*. Доброго дня, шановні колеги! У нас склалася дуже добра традиція розглядати питання про нагородження молоді, яка, на жаль, залишає Україну, за повною процедурою. Може, хтось із колег дізнається, який документ розглядається під куполом Верховної Ради та повернеться до Києва, незважаючи на пробки на дорогах, скористається можливістю сказати молоді, що Верховна Рада дбає про неї, хоче щоб вона залишалася в Україні, отримувала високу заробітну плату, робить усе, щоб вища освіта була найкращою, а можновладці не відправляли своїх дітей після закінчення школи до Лондона чи Сполучених Штатів Америки, щоб якісну освіту можна було отримати в Україні.

Шановні колеги, це одне з блоку питань, які ми розглядали три дні тому, коли призначали іменні премії Верховної Ради України. Ми тоді казали, що 20 премій по 20 тисяч гривень становитиме 400 тисяч гривень. Ви пам'ятаєте, як ми проголосували з десятого разу і все-таки дали меседж нашій молоді, що Верховна Рада може консолідуватися навколо таких позицій.

Наступне питання – призначення стипендій Верховної Ради України. Ми маємо 30 іменних стипендій для найталановитіших молодих учених, кожна – у розмірі 2 тисячі гривень на місяць. Стипендія для одного вченого на рік становитиме 24 тисячі, а загалом для 30 претендентів – 720 тисяч гривень. Це ціна питання, яке ми будемо голосувати.

На здобуття стипендії Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених за 2019 рік було висунуто 35 претендентів із 12 областей України і міста Києва. Не всі області подали претендентів. Це питання до нас, бо вчора в Комітеті з питань науки і освіти ми запропонували інший принцип фінансування стипендій і премій Верховної Ради України. Ми маємо можливість внести такий законопроект під купол Верховної Ради і встановити стипендії в розмірі 60 прожиткових мінімумів. Шановні колеги, це абсолютно зрозуміло, бо у 2007 році за тодішнім курсом долара ця сума становила 4 тисячі

720 доларів. Ми порахували за нинішнім курсом і побачили, що саме 60 прожиткових мінімумів відповідає тій стартовій позиції, що була 12 років тому.

Конкурс пройшов абсолютно прозоро: створено конкурсну комісію, оголошено про проведення конкурсу в «Голосі України». Даним проектом постанови пропонується за результатами проведеного конкурсу призначити у 2019 році 30 іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених. Реалізація постанови потребує 720 тисяч гривень за рахунок коштів, передбачених у грудні під час прийняття Державного бюджету України на 2019 рік.

Шановні колеги, знайдіть можливість, зателефонуйте колегам, яких обирав народ України не для того, щоб вони займатися своїми справами, а щоб вони прийшли до Верховної Ради. Звертаюся до «Блоку Петра Порошенка»: зателефонуйте колегам, попросіть повернутися. Звертаюся до «Батьківщини», «Народного фронту», «Самопоміч», «Опозиційного блоку». Шановні колеги, у нас залишилося приблизно 40 хвилин. Зателефонуйте, будь ласка, запросіть народних депутатів на робочі місця, нехай вони проголосують і дадуть сигнал молоді, що нічого важливішого для України немає за створення умов для розвитку молодішої генерації України. Газ, розподіл влади тощо – це зрозуміло, але ми працюємо заради майбутнього України.

Слава Україні! Слава українській молоді!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Олександр. Поверніться, зараз будуть запитання! Олександр Співаковський, прошу повернутися на бойову позицію. Колеги, я прошу всіх змобілізуватися, бути в залі під час розгляду, щоб ми могли прийняти позитивне рішення.

Оголошую запис на запитання до доповідача. Прошу записатися.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Запрошую до слова народного депутата Спориша.

СПОРИШ І.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму

(одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, партія «Блок Петра Порошенка»). Вінниччина, «Блок Петра Порошенка». Звичайно, ми почули стурбованість першого заступника голови комітету. Справді, розгляд таких питань постійно переноситься. Дуже хочеться, хоча в залі й мало людей, все-таки проголосувати це питання. Ми повинні обов'язково підтримати проект постанови про призначення стипендій для молодих учених.

У мене таке запитання. Скажіть, будь ласка, чи були звернення в комітет, до вас особисто з проханням прийняти даний проект постанови?

Дякую.

СПВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую за запитання. Ці стипендії були встановлені 12 років тому. Щоразу комітет разом із секретаріатом проводить відповідну роботу. Ми залучаємо експертів з Національної академії наук України, галузевих академій наук, університетів для розгляду таких питань. На жаль, через тенденцію 2014 року, коли курс гривні впав, престиж стипендій зменшився. Дані, які я надаю, засвідчують, що лише 12 областей і місто Київ долучилися до цієї роботи, тобто половина. Ми пропонуємо розглянути питання про те, що стипендій небагато – усього 30, але їм треба повернути престиж, тим паче, що премія Президента України становить 50 тисяч гривень, Кабінету Міністрів – 40 тисяч гривень.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Тіміша.

ТІМІШ Г.І., член Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції *(одномандатний виборчий округ № 203, Чернівецька область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Дякую. Пане Олександр, це, справді, потрібна річ. Мені дуже неприємно, як і вам, що ми розглядаємо це питання за повною процедурою. Чомусь ми завжди ставимося до питань молоді, освіти за залишковим принципом. Я хочу, щоб ви оголосили області, які ще не подали своїх претендентів. Я вважаю це ганебним і для парламенту, і для областей, які не встигли або не захотіли подати кандидатури молодих науковців на отримання іменних стипендій.

Поки ми тут дебатуємо і визначаємо 3 чи 4 тисячі гривень на місяць для нашої обдарованої молоді, молодий науковець Фречка із Хустщини, що на Закарпатті, стане стипендіатом уряду Сполучених Штатів Америки. Цей 11-класник з Хустщини розробив технологію...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановний пане Олександр, ви будете коментувати запитання?

СПВАКОВСЬКИЙ О.В. Ви праві. Треба просто повернутися на робочі місця і проголосувати. Невирішення таких питань ще раз засвідчить, що коли ми розглядаємо питання про ЦВК, про вибори та інші, то маємо повний зал. Під час розгляду питань влади, грошей, ресурсів складається враження, що ми сировинна держава. Ми взагалі не орієнтуємося на створення й розбудову людського капіталу.

Людський капітал – це найбільша цінність в Україні. Нинішня міграція, на жаль, свідчить, що молодь так само реагує на нас. Реагує дуже просто – виїздом за межі України.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Останнє запитання. Народний депутат Мельниченко. Будь ласка.

МЕЛЬНИЧЕНКО В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 193, Хмельницька область, самовисуванець). Доброго дня! Ми, звісно, робимо добру справу, але 30 претендентів по 2 тисячі гривень протягом року... Хочеться, щоб було по 30 науковців хоча б у кожному вузі нашої держави. Це, можливо, дало б поштовх молодим талантам до розвитку науки, промисловості. Я хочу почути від вас, чи ми будемо йти далі, чи зупинимося на 30 молодих учених і 2 тисячах гривнях протягом року. Чесно кажучи, малувато, хочеться більше. Я хочу почути вашу думку щодо того, як ми будемо рухатися далі.

СПВАКОВСЬКИЙ О.В. Дякую за запитання. Ми вже зробили перший крок, точніше, три роки тому, прийнявши дуже важливий Закон «Про наукову і науково-технічну діяльність», яким запропоновано створення Національного фонду досліджень України. Його фінансування відрізняється від базового тим, що це – грантовий фонд.

Будь-яка команда молодих учених має можливість подавати відповідну аплікаційну форму конкурсу і розробляти наукове дослідження, створювати стартапи тощо.

Ми вже заклали 262 мільйони в бюджет саме на фінансування Національного фонду досліджень України. Система прозора, відкрита, є відповідний науковий комітет, який буде опікуватися, щоб учені, які займаються дослідженнями, потрібними Україні, мали доступ до цих коштів. Грантова система розпочала діяти в Україні з 2019 року. Молоді вчені мають можливість не лише через премії й стипендії, а й через аплікації отримати доступ до фінансових ресурсів.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пане перший заступнику голови комітету. Прошу зайняти своє місце. Переходимо до обговорення. Прошу народних депутатів підготуватися до запису для обговорення від депутатських фракцій. Прошу провести запис.

Запрошую до слова народного депутата Папієва від фракції «Опозиційний блок».

ПАПІЄВ М.М., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»).* Дякую. «Опозиційна платформа – За життя». Шановні народні депутати України! Шановні колеги! Ми з хорошим настроєм розглядаємо проект постанови Верховної Ради України, здавалося б, позитивний, що стосується найталановитішої наукової молоді України. Зверніть увагу на кілька деталей.

Перша. Подання надали 12 областей України, тобто менше за загальну кількість областей в Україні.

Друга. Я прочитав прізвища і назви наукових установ. Ви знаєте, серед них якісь галузеві інститути, про які я, чесно кажучи, за роки незалежності України навіть не чув. Здавалося б, ми маємо проголосувати за ці 30 стипендій, але мені дуже хочеться, щоб під час прийняття рішення були в рівних умовах усі громадяни України, незалежно від територій, які вони представляють. Якщо ми в назві зазначаємо, що це найталановитіші молоді вчені, то вони мають репрезентувати ті наукові школи, які можуть достойно представити Україну на європейському та світовому рівнях.

Наша фракція підтримує талановиту молодь, але ми утримаємося від цього голосування. Наприклад, Чернівецька область не представлена, як і багато інших областей. Шановні колеги, давайте такі важливі документи приймати зважено, щоб усі були в рівних умовах, незалежно від території проживання і наукових установ, які представляють молоді вчені. Я дуже бажаю всім такого підходу. Ми утримаємося від голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Шиньковича.

ШИНЬКОВИЧ А.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства (одномандатний виборчий округ № 189, Хмельницька область, самовисуванець).* Шановні колеги, фракція «Блок Петра Порошенка», безумовно, підтримує всі ініціативи Комітету з питань науки і освіти. На нашу думку, молоді науковці – це та рушійна сила, яку нині треба не просто підтримати, а створити всі умови для втілення їхніх наукових розробок. Сьогодні гостро стоїть питання Національної академії наук, яка, на жаль, відірвана від реального сектору економіки. Ми всі про це знаємо, але чомусь немає рішучих кроків з упорядкування роботи академії. Найкращі розробки опиняються за кордоном, а їхні автори – уже не українці, пробачте. У цілому кошти, які парламент щороку спрямовує на розвиток науки, на жаль, не дають бажаного ефекту в економіці. Наука заради науки непотрібна. Ставка саме на молодь.

Безумовно, 2 тисячі гривень на місяць – це схоже на знуцання. Давайте говорити відверто: усього-на-всього 30 переможців. Якщо це справедливий конкурс, якщо йдеться про кращих із кращих, якщо такі ще залишилися в Україні, ми маємо створити всі умови, щоб молоді науковці не лише залишалися, а й повернулися ті, які вже виїхали. А таких сотні тисяч.

Друзі, є прохання. Ми вдячні Комітету з питань науки і освіти, але треба підходити до питання розміру стипендій, як підходить уряд до призначення заробітних плат на державних підприємствах топ-менеджменту. Топ-менеджерам платять по 100 тисяч гривень на

місяць, і ми це критикуємо, а молодому науковцю – 2 тисячі гривень. Це не вкладається в жодні рамки.

Прохання оцінювати українських молодих науковців гідно. Мене як члена Наглядової ради Вінницького національного аграрного університету студенти і викладачі попросили підтримати тенденцію і подякувати комітету, який на вірному шляху. Нарешті з'явилася надія, що молоді науковці Україні потрібні. Давайте зробимо все, щоб вони відчували опіку держави.

Щиро дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Євтушка. З місця, будь ласка.

ЄВТУШОК С.М., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (одномандатний виборчий округ № 156, Рівненська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). «Батьківщина». Промовці, зокрема перший заступник голови Комітету з питань науки і освіти, чітко засвідчили, що молодь треба стимулювати грошовою винагородою. Погоджуюся з попереднім промовцем Шиньковичем, що розмір винагороди має бути достойним, щоб стимулювати молодих науковців не виїжджати з країни для реалізації своїх надбань та знань в інших країнах, де більший дохід.

Водночас стимулювати треба для того, щоб вони поверталися до рідної неньки і навчали своїх дітей. Я точно знаю, що для цього потрібне не лише підняття економіки. Можливо, підняття економіки дасть можливість і поштовх людям повертатися в Україну, завдячуючи, зокрема, таким проектам постанов, які ми будемо підтримувати.

Шановні колеги, нагадаю, що комісію з відбору очолює колега Іван Григорович Кириленко, який працює в Комітеті з питань науки і освіти. Дивно чути певні застереження, що, мовляв, ми можемо проводити такі конкурси непрозоро. До складу конкурсної комісії входять представники різних фракцій. Якщо ми самі собі не довіряємо, для чого ми тоді взагалі про це говоримо?

Фракція «Батьківщина» однозначно підтримує всі ініціативи, спрямовані на стимулювання молодих науковців, насамперед

кандидатів та докторів наук, які є інтелектуальною власністю нашої країни. Це дасть можливість, бодай, трішечки заохотити науковців залишатися в країні, розбудовувати її, навчати молодь. Фракція «Батьківщина» підтримує даний проект постанови і просить усіх народних депутатів зробити це також, надати молодим науковцям стимули і можливість гордитися, адже бути стипендіатом Верховної Ради – це не лише матеріальні виплати, а й певний статус. Науковець із таким статусом, напевне, буде ним гордитися. Прошу всіх проголосувати та підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Заружко від Радикальної партії.

ЗАРУЖКО В.Л., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Фракція Радикальної партії Олега Ляшка, безумовно, підтримує цей проект постанови. Ми впевнені, що в Україні молодь найталановитіша. Ми за те, щоб таких стипендій було не 30, а 3 тисячі, щоб заохочувати молодь залишатися у своїй країні, піднімати її економіку. Ми мусимо показати, що вони нам небайдужі.

Недолуга політика влади призвела до шаленої трудової міграції: 2 мільйони молодих українців поїхали працювати за кордон, тому що не бачать в Україні майбутнього для себе та своїх дітей. Задля того, щоб люди залишалися, вкладали свій потенціал в економіку країни, ми мусимо їх якось стимулювати, щоб відійти від сировинної економіки, яку нам пропонують міжнародні партнери. Ми мусимо зробити так, щоб наука розвивалася саме в нашій країні. Ми підтримуємо молодих науковців, підтримуємо майбутнє нашої країни.

Створення умов для молодих науковців, щоб вони залишалися в Україні, невід’ємно пов’язане з економічним розвитком. Треба створити умови для молодих підприємців. Це, зокрема, пільгове кредитування (якого нині, на жаль, немає), щоб молоді талановиті люди могли відкривати стартапи, працювати і бачити своє майбутнє тут, у своїй країні.

Команда Радикальної партії запропонувала промисловий пакет реформ, яким передбачено створення індустріальних парків, перехід до «зеленої» енергетики. Щоб розвивати ці галузі, освічені люди потрібні саме тут. Ми не мусимо ставати експортерами трудової молоді, що, на жаль, нині відбувається. Країна потребує радикальних змін у питаннях державної стратегії стосовно молоді, науки, економічного розвитку. Я запевняю, що наша команда зробить це. Команда Радикальної партії налаштована на відбудову вітчизняної економіки, науки, щоб молодь залишалася і бачила майбутнє у своїй країні, а не виїжджала за кордон.

Саме заради цього ми підтримаємо проект постанови, як і всі ініціативи, пов'язані з молоддю, із розвитком, з майбутнім, з гідністю і впевненістю, щоб наша країна ставала сильнішою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Бондаря від «Народного фронту». Прошу увімкнути мікрофон з місця.

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Народний фронт»). Прошу передати слово Тарасу Кременю.

ГОЛОВУЮЧА. Тарас Кремень. Будь ласка.

КРЕМІНЬ Т.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). «Народний фронт». Шановні колеги, говорити про актуальність проекту постанови щодо призначення стипендій найобдарованішим, найкращим молодим ученим за результатами 2018 року вважаю некоректно і недоцільно, тому що ми добре розуміємо, який рівень наукових досліджень, умови лабораторних установ, усвідомлюємо академічний рівень наукових інституцій. Водночас про кількість премій говорити

так само некоректно, бо наших учених значно більше. Я хочу поділити свій виступ на кілька складових.

Перша. Мені здається, що сучасна наука неможлива без елементарного стимулювання. Скільки б ми не давали премій кожному вченому, ми добре розуміємо, що цієї крихти грошей на підтримку молоді недостатньо. Це питання повинно вирішуватися комплексно. «Народний фронт» завжди стояв на позиції інтелектуальної, інвестиційної та фінансової підтримки розвитку України. Ми повинні не на словах, а конкретними справами оновлювати українську школу, розвивати професійну освіту, систему університетської науки.

Друга важлива складова – соціальна підтримка талановитої молоді. Не може молодь займатися наукою, мешкаючи в гуртожитках, думаючи про те, як прогодувати родину.

Третя важлива складова – міжнародна співпраця. Кожен молодий учений стоїть перед дилемою: займатися лабораторними дослідженнями чи інвестувати в публікацію статей за міжнародними наукометричними базами.

Чому б нам не запровадити таку премію для молодих учителів? Другий рік поспіль триває революція у школі під назвою «Нова українська школа». Ми маємо 100 кращих успішних учителів. Ми маємо цьогорічного переможця *Global Teacher Prize*, який подарував Україні свої наукові розробки. Звати його Олександр Жук.

В Україні відбулася дуже важлива подія – вперше за 22 роки парламент зміг виділити кошти на модернізацію антарктичної станції «Академік Вернадський». Починаючи з 1 лютого спеціалісти виїжджатимуть туди, щоб уперше за два десятиліття відновити нашу станцію – одну з небагатьох у світі, яка повинна відкрити для української молоді можливість розвивати передові дослідження людства.

Я закликаю колег поступово повертатися до сесійного залу, усвідомити, що нашими наступними рішеннями має бути розширення переліку парламентських премій, збільшення їх фінансування, реалізація премій відповідно до регіонального потенціалу. Найголовніше – ми повинні повертатися до молоді конкретними діями.

Законопроект [№ 8511](#), який ми зареєстрували з колегою Ігорем Котвіцьким і Миколою Величковичем, щодо стимулювання обдарованої молоді, є оптимальним рішенням. Закликаю від імені «Народного фронту» підтримати.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Виступи від депутатських фракцій завершено. Переходимо до виступів народних депутатів. Прошу шановних народних депутатів підготуватися і записатися на обговорення.

Запрошую до слова народного депутата Співаковського.

СПИВАКОВСЬКИЙ О.В. Шановні колеги, оскільки порушувалося питання прозорості, а ми це відпрацьовували разом з Іваном Григоровичем Кириленком, я хочу для довідки сказати.

Подивіться: Аверкіна Марина Федорівна – доктор економічних наук, професор кафедри Національного університету «Острозька академія». Перепрошую, це відома установа.

Білик Вікторія Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Бондарчук Андрій Петрович – кандидат технічних наук, доцент кафедри Державного університету телекомунікацій.

Босий Дмитро Олексійович – доктор технічних наук, доцент кафедри Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту.

Броварець Ольга Олександрівна – доктор фізико-математичних наук, провідний науковий співробітник Інституту молекулярної біології і генетики Національної академії наук України.

Sorry, тут доктори фізико-математичних, біологічних, історичних наук. Я хочу сказати, що комісія попрацювала абсолютно нормально. Є питання до тих областей, які, на жаль, не подали своїх кандидатів. Це ще раз засвідчує, що на різних територіях різний рівень відношення до формування територіальної еліти. Україна повинна формувати еліту не лише в Києві, Львові чи Харкові – там, де 51 відсоток місць державного замовлення, а повсюди по Україні, щоб сформувати збалансований розвиток людського капіталу. Чи ми будемо здавати території півдня і сходу України?

Шановні колеги, користуючись нагодою, звертаюся до голів обласних державних адміністрацій, обласних рад, ректорів університетів на тих територіях, де не подали кандидатів. Ми відкриті. У «Голосі України» 10 вересня було оголошено умови конкурсу, тому ми не приймаємо претензій, пов'язаних із цим.

Я ще раз звертаюся до «Опозиційного блоку». Будь ласка, голосуйте. Ви голосуєте не за комітет, не за Верховну Раду, ви голосуєте за цих людей, які ще працюють в Україні. Зрозуміло, що 2 тисячі не вирішують питання, але це відзнака Верховної Ради України. Сподіваюся, разом ми приймемо рішення і збільшимо її до 120 тисяч гривень, тоді й повернемо статус фінансовій нагороді Верховної Ради України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Марченка.

Народний депутат Ілленко. Будь ласка.

ІЛЛЕНКО А.Ю., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 215, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Всеукраїнське об'єднання «Свобода», місто Київ. Шановні українці! Звичайно, за це рішення треба голосувати. Дуже прикро, що Верховна Рада України стільки часу витрачає на прийняття цього очевидного рішення. Це краще ніж нічого, але ми розуміємо, що це просто крапля в морі, крапля в океані порівняно з тим, що реально треба робити Верховній Раді, владі в Україні, щоб змінити ситуацію.

На сьогодні ми бачимо, на жаль, сумні реалії. Мільйони українців виїжджають за кордон у пошуках роботи, їдуть на навчання, багато з них не планує повертатися в Україну. Ми розуміємо, що втрачаємо людський потенціал. Виїжджають молоді науковці, для яких в Україні немає нормальних умов роботи, нормальної заробітної плати. Вони їдуть в інші країни, які їм ці умови створюють, а ми не можемо.

Ми розуміємо, що перспектива дуже сумна, якщо ми кардинально не змінимо ситуації, тому що нам готують долю сировинного придатка. Сировинному придатку не потрібна наука, багато населення. Для виробництва сировини і аграрної продукції не потрібно багато населення, достатньо 15-20 мільйонів на територію України. На жаль, саме таке майбутнє олігархічна система і деякі закордонні центри готують для нашої держави.

Наше завдання – патріотів, націоналістів – цю ситуацію змінити. Ми розуміємо, що гаслами, вмовляннями, закликами, на жаль, мало що зробиш. Справді, треба створювати пріоритетні напрями розвитку науки та освіти, але насамперед це залежатиме від того, як розвиватиметься наша економіка.

Якщо буде проведена реальна деолігархізація, як пропонує «Свобода», тоді, звичайно, зростатимуть показники економіки, розвиватимуться цілі галузі виробництва, відновлюватиметься промисловість, наукоємні галузі виробництва, бо саме за ними майбутнє. У нас є потенціал. Наші айтишники, молоді науковці одні з кращих у світі. Ми маємо використовувати цей потенціал, а не бути донором, поставальником кадрів, ресурсів в інші держави. Це наше завдання.

Звичайно, за це рішення треба проголосувати, але ми маємо усвідомити, що цього замало. Нам треба зробити набагато більше для нашої держави, нашої молоді, науки, щоб мати майбутнє.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Ємця.

ЄМЕЦЬ Л.О., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 221, м. Київ, політична партія «Народний фронт»).* Дякую. Фракція «Народний фронт». Шановні колеги! У Швейцарії поблизу Женеві знаходиться найбільше наукове досягнення світу – Великий адронний колайдер. Там у колаборації працює багато українських учених, молодих і не дуже, але українських. Вони – гордість нашої країни, найбільше досягнення вітчизняної наукової думки, яких ми делегували в розвиток сучасної науки.

Для того, щоб і надалі мати можливість делегувати українців, пишатися тим, що серед них є найкращі уми планети, ми маємо забезпечити розвиток науки і підтримку молодих науковців. Перед Верховною Радою стоїть, здавалося б, дуже просте завдання – підтримка молодих науковців. Що може бути простішим і загально об'єднуючим? Але ж ні, ми вже вкотре не можемо знайти голосів на підтримку цього рішення. Чи причина в тому, що хтось із присутніх у сесійному залі не хоче голосувати? Ні, усі голосують. На електронному табло нас

zareestrovano 334, a naspravdi – nedostatno dla priynnyttia rishennya 226 golosami, yak peredbacheno Reglamentom.

Shanovni kolegi, pytannya nabagato systemnishe. Tsей parlament ne zdatnyy priymaty potribni dla Ukrain'skoyi derzhavy, dla ukrainciv zakony, oskilkyy narodnykh deputativ prosty ne maye v zalі. Ya znovu povertatymusya do togo, sho treba zminity vbyorche zakonodavstvo. U tshomu parlamentі mayut' pratsyovaty vidpovidalnyi lyudy, profesiynni narodni deputaty. Robochyа grupyа vye zavershyly svoyu robotu, zalyshyly nevelychki shtrykhy.

Komitet maye nehayno rozpochaty robotu nad proyektom novogo Vbyorchogo kodeksu, vnesty yogo na rozglyad tshogo parlamentu, sho by do parlamentu nastupnogo sklykannya uvyyshly deputaty, peredyakymy ne stoyatyme pytannya poshuku golosiv dla pidtrymkyy ukrain'skykh molodykh naukovciv.

Ya zaklykayu vas, pidtrymuyochy koleg, yakі blagaly znayty deputativ і zaprosyty іx do zaluy, znayty neobkhdni dla pidtrymkyy golosy. Tse treba zrobyty. My mayemo demonstrovaty, sho Ukraina pidtrymuе molodogo ukrain'skogo naukovcya, pidtrymuе nauku yak ukrain'skyu, tak і svitovu. My mayemo pyshatysya Ukrain'skoyu derzhavoyu.

Slava Ukrainі!

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Мельниченка.

МЕЛЬНИЧЕНКО В.В. Шановні колеги! Шановні українці! Я представляю відоме в Україні місто Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський та Новоушицький райони Хмельницької області. Наше місто славиться не лише як туристичне. У нас є відомі на всю Україну вузи. Це й педагогічний університет, і сільгоспуніверситет, які виховували, виховують і будуть виховувати чудових фахівців, потрібних для нашої економіки, для нашої держави.

Нам закидають, що багато українців працюють за кордоном. Це правда, але ми віримо, що молодь і всі українці повернуться до своєї країни, а навикы, набуті за кордоном, застосують для розбудови держави.

Мы можемо залишитися сировинною державою, а можемо стати такою державою, якою хочемо бути. Мы хочемо бути європейською

розвинутою країною. Що нам для цього потрібно? Кадри – молоді спеціалісти, які навчаються у вітчизняних вузах, де, відверто кажучи, можна отримати достойну освіту.

Звісно, 30 премій – не така велика для держави сума, і по 2 тисячі гривень на місяць – також невеликі кошти. Як я вже казав, хочеться, щоб у кожному вузі було щонайменше по 30 кандидатів і розмір премій був набагато більшим. Наша молодь розумна, це наше майбутнє. Ми хочемо бачити себе і молодь в європейській державі. Європейські стандарти мають прийти на рідну землю. Для цього ми як народні депутати повинні зробити все, щоб підтримати матеріально молодь, яка хоче вчитися, щось створювати. Нам потрібні фахівці, нові технології в сільському господарстві, металообробній галузі та багатьох інших. Для цього ми повинні голосувати, приймати рішення на підтримку нашої молоді, вітчизняної освіти.

Звісно, сьогодні в залі дуже мало народних депутатів, уже друга половина дня. Можливо, треба розгляд цього питання перенести на наступний день. Це дуже важливе для держави питання. Закликаю всіх народних депутатів підтримати нашу молодь, нашу науку. Працюємо, вчимося, робимо разом багато добрих справ, і все буде добре.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Мацолу. З місця, будь ласка.

МАЦОЛА Р.М., член Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 190, Хмельницька область, партія «Блок Петра Порошенка»). Доброго дня! Виборчий округ № 190, Хмельницька область. Я хочу підтримати всіх попередніх промовців. Справді, ми сьогодні обговорюємо дуже важливе питання. Що таке 30 премій? Це нічого, тому що, по-перше, їх не так багато, а, по-друге, мене не влаштовує, як, переконаний, багатьох із нас, а може й усіх, сума 2 тисячі гривень на місяць. Задумайтеся, це ж смішно. Нічого за ці гроші не можна отримати – ні благ, ні досягнень. Це не та сума, що насправді мала б бути стимулом.

На мою думку, має бути не менше 40 тисяч гривень на місяць. Тоді це було б, справді, цікаво всім. Ні для кого не секрет, що нині

відбувається. Є програма обміну для студентів. Усі розуміють, що їдуть найкращі. Іноземці переманюють наших студентів, наші кадри і залишають для того, щоб вони працювали на економіку їхньої країни.

Що треба зробити? Повернутися обличчям до наших студентів, юних викладачів, до талановитої молоді для того, щоб вони працювали на благо нашої країни. Закликаю всіх: подзвоніть друзям, колегам, яких немає в залі, щоб вони проголосували, і ми прийняли важливе рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Перед заключним виступом від комітету я надаю слово від фракції «Самопоміч».

Народний депутат Олена Сотник. Будь ласка.

СОТНИК О.С., секретар Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Колеги, ми з вами космонавти, літаємо далеко-далеко в космосі, відірвані від реальності. Погоджуюся з попереднім промовцем: що таке 2 тисячі гривень? На них людина у кращому разі може купити дві хороші книги, наприклад, англomовні. Уявімо, що потрібні додаткові матеріали, щось опублікувати чи зробити переклад своїх статей. Це максимум, це ні про що. Ми номінуємо 30 науковців. Для країни з 35 мільйонами це ні про що.

Ми дуже добре розуміємо: обговорюємо цей проект постанови майже годину лише тому, що в залі немає народних депутатів, які могли б приймати реальні закони, що зупинили б відтік інтелекту, молоді з України. На превеликий жаль, коли відвідуєш зали, де багато молоді, і ставиш одне запитання: чи хочуть вони виїхати з України, якби була така можливість, 90 відсотків піднімає руку «так».

Ні парламент, ні уряд жодної реальної дії для зупинення цієї страшної тенденції на сьогодні не зробив. Заробітна плата молодих спеціалістів дуже низька. Стимулювання малого, середнього бізнесу відсутнє. Кредитування житла відсутнє. На що може розраховувати молодий науковець, навіть якщо він геній? Він навіть захистити свій

винахід не може, тому що в країні відсутній захист інтелектуальної власності.

Я вже мовчу про те, що немає визнання заслуг молодих людей перед державою, перед наукою, перед ними самими. Для мене всі ці стипендії виглядають більше як радянський спадок: замість того, щоб давати людям реальне визнання, можливість реалізовуватися, просувати Україну, економіку, інтелектуальний потенціал, ми, вибачте, ганьбимо їх 2 тисячами гривень.

Я закликаю цей зал нарешті прокинутися. Наші реалії такі, що люди їдуть, насамперед науковці, інтелектуальний потенціал. Якщо ви не почнете щось робити, приймати реальні закони, сидячи в цьому залі, працюючи, а не перебуваючи десь, вибиваючи для себе місця на майбутнє, ця країна не матиме цього майбутнього, тому що не буде головного її потенціалу – молодих науковців, молодого інтелекту.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Колеги, виступи завершено. Зараз буде заключне слово і голосування. Переконливо прошу всіх зайти до залу. Прошу голів фракцій запросити депутатів до залу, подивитися, кого немає, хто в кулуарах, за потреби пройтися кулуарами. За 2-3 хвилини перейдемо до прийняття рішення. Запрошую всіх до залу.

Колеги, хочу повідомити важливу річ. На жаль, добігає кінця сесія, а в нас залишився борг. На засіданні Погоджувальної ради до мене звернувся голова Комітету з питань фінансової політики і банківської діяльності з тим, що відповідно до Регламенту парламент зобов'язаний заслухати звіт Голови Національного банку України. Ми не маємо приймати жодних рішень, лише заслухати його. Це не потребує включення до порядку денного. Я думаю, що після розгляду проекту постанови, оскільки часу залишилося небагато, ми зможемо це зробити і до 18 години виконати передбачену законом функцію парламенту. У залі присутній пан Смолій. Завтра, на жаль, ми не матимемо часу, тому що маємо два проекти постанов. Завтра ми не зможемо цього зробити, але зараз маємо прийняти рішення. Прошу всіх повернутися до залу.

Запрошую до заключного слова першого заступника голови Комітету з питань науки і освіти Співаковського Олександра Володимировича. Будь ласка, 2 хвилини. Колеги, за 2 хвилини прошу всіх бути на робочих місцях.

СПИВАКОВСЬКИЙ О.В. Шановні колеги! Я бачу, що народні депутати все-таки почули, побачили, що відбувається у Верховній Раді України, і з'явилися. Впевнений, що потрібна кількість голосів буде. Дискусія в залі ще раз засвідчила, що народні депутати підтримують рішення Комітету з питань науки і освіти, довіряють йому. Я зачитав деякі прізвища, щоб було зрозуміло рівень наших стипендіатів. Це кандидати, доктори наук, люди, які займаються розробками.

Шановні колеги, давайте ще раз консолідуємося і проголосуємо. Іване Григоровичу, ми обіцяємо за 2-3 тижні включити до порядку денного законопроект, який одногосно підтримав Комітет з питань науки і освіти, про збільшення розміру стипендій і премій Верховної Ради України, щоб це відповідало здоровому глузду. Стипендії становитимуть приблизно 10 тисяч на місяць, а премії – близько 120 тисяч на рік. Таким чином ми зможемо підтримати високий статус премій та іменних стипендій Верховної Ради України.

Шановні колеги, ми – парламентська республіка. Це означає, що ми маємо бути законодавцями у формуванні нашого ставлення до молоді. Давайте проголосуємо. Михайле Івановичу, я звертаюся ще раз до «Опозиційного блоку», який обіцяв не голосувати, але сподіваюся, що проголосує, бо у проекті постанови зазначено конкретні прізвища молодих людей, які чекають на вирішення цього питання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, прошу всіх зайти до залу, зайняти робочі місця. Не хотілося б повертатися до голосування. Я прошу всіх бути на робочих місцях під час голосування. Я цілковито погоджуюся з усіма промовцями – премії мають бути більшими, але якщо ми зараз не приймемо рішення, навіть цих не буде. Обіцяю невідкладно поставити на розгляд законопроект про збільшення премій і стипендій для найталановитіших молодих учених.

Зараз нам треба прийняти рішення, тому прошу всіх бути на робочих місцях, сконцентруватися. Будь ласка, заходьте, займайте робочі місця. Ми завершили обговорення і можемо перейти до прийняття рішення. Я не маю сумніву, що всі фракції підтримують, адже підтримка молодих учених – це питання поза політикою, це питання Української держави, її наукового майбутнього і потенціалу.

Ставлю на голосування пропозицію комітету про прийняття проекту Постанови «Про призначення у 2019 році іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених» (№ 9411) за основу і в цілому. Прошу голосувати. Прошу підтримати українську молодь. Підтримаймо молодих науковців. Кожен голос важливий.

«За» – 218.

Не встигли. Повернемося. Подивіться, кого немає, хто в кулуарах. Запросіть депутатів із кулуарів. Я поставлю на голосування щодо повернення. Ви бачите, ми кожен голос рахуємо. Прошу всіх бути на місцях. Запросіть депутатів із кулуарів. Колеги, велике прохання: не виходьте.

По фракціях і групах.

«Блок Петра Порошенка» – 86, «Народний фронт» – 57, «Опозиційний блок» – 4, «Самопоміч» – 15, Радикальної партії Олега Ляшка – 12, «Батьківщина» – 5, «Воля народу» – 3, «Партія «Відродження» – 9, позафракційні – 27.

Зал об'єднаний. Усі голосують, треба лише бути на робочих місцях і сконцентруватися. Секретаріате, запросіть депутатів із кулуарів до залу.

Першою поставлю на голосування пропозицію про повернення. Прошу всіх взяти участь у голосуванні. Прошу всіх підтримати. Голосуйте уважно і відповідально. Будьте на робочих місцях під час голосування.

Перше голосування. Я прошу і пропоную повернутися до розгляду проекту Постанови «Про призначення у 2019 році іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених». Прошу проголосувати. Прошу підтримати. Підтримаймо, колеги! Кожен голос важливий.

«За» – 229.

Повернулися. Колеги, прошу уваги!

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про призначення у 2019 році іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених» ([№ 9411](#)) за основу і в цілому. Підтримаймо молодих учених! Голосуємо уважно і відповідально. Кожен голос важливий.

«За» – 238.

Постанову прийнято. Вітаю комітет! Вітаю всіх лауреатів премії!

Колеги, у нас залишається година. Ми могли б ще прийняти багато важливих законів, але на виконання статті 240 Регламенту Верховної Ради України та статті 51 Закону України «Про Національний банк України» Комітет з питань фінансової політики і банківської діяльності пропонує нам заслухати Звіт Голови Національного банку України Якова Смолія про діяльність Національного банку України у 2018 році. Це наш обов'язок, ми маємо його виконати. Ми не маємо приймати рішень, колеги, це просто заслуховування.

Регламент передбачений наступний: доповідь – 15 хвилин, співдоповідь від комітету – 5 хвилин, запитання від народних депутатів – 5 хвилин, виступи від депутатських фракцій і груп – 25 хвилин. І ми маємо встигнути, власне, за годину, яка у нас залишилася.

Я впевнений, що це актуальна і важлива тема для обговорення, впевнений, що всім буде цікаво почути професійну думку, поставити запитання і почути відповідь. І ми переходимо до заслуховування Звіту Голови Національного банку України Смолія Якова Васильовича про діяльність Національного банку України у 2018 році. І я запрошую на трибуну Смолія Якова Васильовича. Будь ласка.

СМОЛІЙ Я.В., *Голова Національного банку України*. Доброго дня, шановний пане Голово, шановні народні депутати! Доброго дня, колеги! Дякую за можливість представити вам сьогодні інформацію про результати діяльності Національного банку України за 2018 рік.

Це важлива зустріч для нас, адже це підтвердження нашої прозорості – одного з п'яти ключових принципів роботи Національного банку України. Я впевнений, що взаємна прозорість допоможе нам

співпрацювати у цьому році більш плідно, а успіх нашої спільної роботи – це прогрес у розвитку фінансового сектору України.

Перш ніж розповісти про роботу Національного банку в 2018 році, я хочу високо оцінити нашу з вами співпрацю протягом минулого року і подякувати вам за підтримку важливих для фінансового сектору законопроектів у минулому сезоні.

Отже, 2018 рік відзначився відновленням макрофінансової стабільності, яку востаннє Україна бачила ще до анексії Криму та військового конфлікту на Донбасі. Цього року українська економіка продемонструвала максимальне зростання за сім останніх років. Зростання реального ВВП за підсумками трьох кварталів – 2,8 відсотка, а за прогнозами НБУ загалом за рік економіка зросте на 3,4 відсотка.

Інфляція за підсумками року відновила зниження і вперше за п'ять років зменшилася до однознакового рівня 9,8 відсотка. Це перевищило нашу інфляційну ціль, яка становила 6 плюс-мінус 2 відсотки. За підсумками року споживча інфляція була вищою, проте в політиці інфляційного таргетування ключовим є не отримання потрібного рівня інфляції в певній точці часу, а забезпечення стійкого тренду цього показника відповідно до інфляційних цілей. Давайте згадаємо, що у 2017 році індекс споживчих цін перевищував 13 відсотків. Тому, на нашу думку, забезпечення зниження цього показника є важливим здобутком нашої монетарної політики.

Сьогодні можемо впевнено говорити про такі здобутки: послаблення фундаментального інфляційного тиску на українську економіку; створення комфортніших умов для роботи бізнесу і формування заощаджень населення; поступове наближення інфляції до середньострокової Національного банку – 5 відсотків плюс-мінус 1 відсоток.

Справді, з огляду на посилення інфляційних ризиків, упродовж минулого року ми чотири рази підвищували облікову ставку – загалом на 3,5 відсоткових пункти до поточних 18 відсотків річних. Впровадження Національним банком України монетарної політики відбувається в тісній співпраці з Радою Національного банку, яка згідно з нашим законом затверджує основні засади грошово-кредитної політики Національного банку України на рік та здійснює контроль за їх дотриманням. Ми гідно оцінюємо співпрацю з цим органом, що складається з представників Верховної Ради та Президента України. Це зумовило підвищення процентних ставок по депозитах і, відповідно, надавало стимули для збільшення заощаджень. Це мало вплив

і на доступність кредитування. Проте, дозвольте, я повернуся до цього питання в моїй доповіді згодом.

Додам, що внаслідок жорсткої монетарної політики, а також завдяки сприятливій ціновій кон'юнктурі для українського експорту на зовнішніх ринках в першій половині року і рекордному врожаю зернових у другому півріччі, курс гривні зміцнився на 1,4 відсотка за 2018 рік. Це ознака стабілізації на валютному ринку. Водночас і українці вже довіряють спроможності Національного банку згладжувати надмірні коливання. Свідчення тому – відсутність значних панічних настроїв на валютному ринку, навіть після подій біля Керченської протоки і запровадження воєнного стану. Ми активно висвітлювали ситуацію на валютному ринку і зберігали активну присутність на ньому, і таким чином попередили паніку з боку учасників ринку і населення.

Зміцнення гривні надало Національному банку можливості для активного поповнення міжнародних резервів упродовж року за рахунок купівлі валюти на міжбанківському ринку. За рік сальдо наших валютних інтервенцій склало еквівалент 1,4 мільярда доларів США, які були спрямовані до наших резервів.

Іншим джерелом стало зовнішнє фінансування. Україна отримала нову програму співпраці з Міжнародним валютним фондом, яка є фундаментом для подальшого зміцнення макрофінансової стабільності. Завдяки цьому до резервів від міжнародних партнерів (МВФ, Євросоюзу та Світового банку) надійшло 2,4 мільярда доларів США. У підсумку ми маємо найбільший обсяг міжнародних резервів за п'ять років. Це 20,8 мільярда доларів США. Востаннє такі цифри ми бачили восени 2013 року.

Щодо банківського нагляду та ситуації в банківській системі. Протягом 2018 року ми суттєво перебудували нашу пруденційну функцію. Ми запровадили відповідні світовим стандартам ризик-орієнтовані підходи до здійснення нагляду за банками. Відтак процес оцінювання банків став безперервним і здійснюється одночасно за всіма банками. За результатами оцінки визначається заснована на комплексі факторів стратегія нагляду за кожним окремим банком.

Ще однією новацією минулого року стало проведення щорічної оцінки стійкості банків, яка складається з оцінки якості активів, а для найбільших банків – стрес-тестування. Такі процедури є усталеною

практикою провідних регуляторів світу, що дає можливість попередити надмірне накопичення системних ризиків та підготувати банки до можливих майбутніх криз. Попередні кроки лягли в основу Стратегії макропруденційної політики, яку Національний банк затвердив минулого року. Цей документ визначає, що і як робитиме Національний банк, щоб забезпечити відповідно до нашого мандату фінансову стабільність, необхідну для сталого економічного розвитку.

Минулого року в рамках переходу до міжнародних нормативів для банків на основі *Basel III* Національний банк запровадив перший макропруденційний інструмент – обов’язковий норматив ліквідності *LCR*.

Не менш важливою подією минулого року стало запровадження нових стандартів організації системи управління ризиками. Відповідним документом передбачено більшу долученість ради банку у своїй наглядовій функції до створення працюючої інфраструктури управління ризиками та контролю за дотриманням загальних принципів управління ризиками. Положенням визначається перелік основних ризиків, щодо яких банк має обов’язково здійснювати виявлення, вимірювання, моніторинг, контроль та звітування.

У грудні 2018 року ми затвердили нове Положення про ліцензування банків. Це принципово новий документ, основним завданням якого є перехід від формалістичного до ризик-орієнтованого підходу в питаннях ліцензування банків та забезпечення регулятора інструментами для сутнісного аналізу під час здійснення погоджувальних процедур.

Запрацював Кредитний реєстр Національного банку: з 1 вересня Національний банк надав банкам можливість отримувати з Кредитного реєстру інформацію стосовно боржників, умов кредитних операцій, виконання зобов’язань за такими операціями, класу боржників. Це дасть можливість банкам більш комплексно оцінювати ризики боржника і в результаті почуватися більш впевнено під час надання послуг із кредитування.

У підсумку банківський сектор продемонстрував гарні результати. На сьогодні в Україні працюють 77 банків, включаючи чотири державних та 22 банки з іноземним капіталом. Банківська система не лише стійка, докапіталізована і прозора, а й вперше за п’ять років – прибуткова. Довіра населення до банківської системи зміцнюється,

населення збільшило гривневі вклади на 15 відсотків за рік. Банки нарешті активізують кредитування: за рік вони збільшили обсяг виданих населенню гривневих кредитів на 31 відсоток. Цей показник є досить промовистим щодо тези про вплив монетарної політики Національного банку на обсяги кредитування банками.

На сьогодні вже можна говорити про відновлення і певною мірою корпоративного кредитування. Погоджуюся, що середні ставки за кредитами є високими. Проте хочу сказати, що вони диктуються не лише розміром нашої облікової ставки, але й ризиками середовища, які банки закладають до цієї цифри.

Протягом 2018 року Національний банк України продовжив внутрішню реорганізацію та підвищення власної операційної ефективності. Ми представили середньострокову стратегію розвитку Національного банку. У 2018 році ми пройшли перевірку Рахункової палати, яка підтвердила стандарти діяльності НБУ.

Відзначу, що в 2018 році ми перерахували до державного бюджету наш прибуток за попередній рік у розмірі 44,6 мільярда гривень. Прибуток НБУ за 2017 рік був перерахований низкою траншів за графіком, узгодженим з Міністерством фінансів України. Механізм перерахування коштів траншами покликаний згладити вплив змін обсягу коштів уряду на коливання ліквідності банківської системи і, відповідно, на динаміку інфляції.

Прибуток Національного банку за 2018 рік буде перераховано до державного бюджету таким же чином після підтвердження відповідної суми незалежним міжнародним аудитором та отримання відповідного погодження від Ради Національного банку України.

Підсумовуючи результати року, зазначу, що ми і надалі будемо працювати для забезпечення цінової та фінансової стабільності як фундаменту для стійкого економічного зростання.

Проте підбиття підсумків для нас – не лише привід відзначити зроблену роботу, а й можливість краще зрозуміти виклики та наші завдання на майбутнє.

Ми розпочинаємо 2019 рік з довгоочікуваної валютної лібералізації. Уже з 7 лютого буде введено в дію підтриманий вами влітку Закон «Про валюту і валютні операції», а одночасно з ним і відповідне підзаконне регулювання Національного банку. Новий режим здійснення валютних операцій стане суттєво простішим для громадян та

бізнесу. Ми й надалі наближатимемо його до нашої спільної мети – свободи руху капіталу. Втім, як ми послідовно говорили, просування дорожньою картою лібералізації можливе лише за дотримання відповідних макроекономічних передумов.

Наближенню вільного руху капіталу сприятиме імплементація Україною виданого Організацією економічного співробітництва та розвитку Плану дій щодо запобігання розмиванню податкової бази – так званого пакету *BEPS*. Відповідний законопроект буде представлено на ваш розгляд уже найближчим часом.

Поточний рік має бути присвячений наступному важливому кроку, без якого фінансова стабільність не лише в межах банківського сектору, а й у межах всієї фінансової системи неможлива. Мова йде про «спліт», за яким майбутнє небанківського фінансового сектору.

Ухвалення Верховною Радою законопроекту про «спліт» не дарма стало одним із структурних маяків нової програми співпраці України з Міжнародним валютним фондом як передумова зміцнення фінансового сектору. Адже це дасть змогу привести небанківський фінансовий ринок у відповідність із європейськими стандартами, підвищити якість роботи фінансових компаній та захист споживачів фінпослуг, а також створити умови для приходу на цей ринок нових іноземних гравців.

Ще одним пріоритетом Національного банку на 2019 рік є відновлення кредитування. Попри прогрес у деяких сегментах за останні два роки, банки ще не працюють на повну силу, особливо з великими корпоративними позичальниками та іпотечними кредитами для населення. Ми розуміємо, що на заваді активнішому відновленню кредитування стоїть високий рівень непрацюючих кредитів. Способом розв'язання цієї проблеми, який підтримує ринок, є створення правового поля для діяльності компаній з управління заборгованістю. Розроблений у співпраці з ЄБРР проект відповідного закону здатен забезпечити створення належного конкурентного середовища на вторинному ринку кредитів в Україні і таким чином привести до швидкого скорочення проблемних портфелів банків.

Також, повторю, високі ставки за кредитами все ще присутні через значні ризики інституційного середовища, зокрема і незавершеність судової реформи, яка забезпечила б неухильне дотримання законів та захист прав кредиторів. Банки закладають ці ризики

у відсоткову ставку. Тому над відновленням кредитування потрібно працювати і в цьому векторі.

Наприкінці хочу зазначити, що у цьому році необхідність нашої співпраці як ніколи важлива для ефективного розвитку фінансового сектору. Я підтверджую відданість Національного банку принципу прозорості. Ми і надалі розвиватимемо простір для діалогу і розраховуємо на плідний діалог з парламентом у майбутньому. Хочу закликати нас до взаємовигідної ефективної праці.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Якове Васильовичу, лишайтесь на трибуні, зараз будуть запитання від народних депутатів.

Колеги, отже, хто має намір поставити запитання Смолю Якову Васильовичу, прошу записатися. Десять хвилин відводиться для запитань і відповідей. Отже, хто має намір поставити запитання, прошу записатися.

Спориш Іван Дмитрович. Будь ласка.

СПОРИШ І.Д. Прошу передати слово Григорію Шверку.

ШВЕРК Г.А., член Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дуже дякую. Хочу в декількох словах висловити велику повагу до Якова Васильовича особисто і до Національного банку України щодо того, що, з моєї точки зору, НБУ є однією з небагатьох інституцій в нашій країні, яка справді працює і працює ефективно і якісно. Чи бачили ви, наприклад, щоб інші інституції напрацювали буклет, подібний до того, який зробив Національний банк, який називається «Стратегія Національного банку України»? Мені дуже хочеться, щоб кожна інституція в нашій країні мала таку стратегію і якісно її виконувала.

Щодо запитання. Якове Васильовичу, коли планується наступний крок валютної лібералізації після того, що вже заплановано на лютий?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Якове Васильовичу.

СМОЛІЙ Я.В. Дякую. Отже, 7 лютого вводиться в дію Закон «Про валюту і валютні операції». Водночас на заміну 59 нормативно-правовим актам Національного банку, які спрямовані на допомогу Декрету про систему валютного регулювання і валютного контролю, прийнятому в 1993 році, Національний банк розробив сім нормативно-правових актів, нових постанов, які були оприлюднені на нашому сайті, підписані і погоджені. Вони наберуть чинності одночасно із Законом «Про валюту і валютні операції» 7 лютого 2019 року.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Будь ласка, Рудик Сергію Ярославовичу.

РУДИК С.Я., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 198, Черкаська область, самовисуванець). Добрий день! У мене дуже просте запитання. Як Голова Нацбанку оцінює інфляційний потенціал на 2019 рік? Тобто ми вперше за останні п'ять років вийшли до показника майже 9,5 відсотка. Як ви вважаєте, на сьогодні більше чи менше буде цей показник?

Дякую.

СМОЛІЙ Я.В. Ми ставимо за мету дотримання інфляції у межах 5 відсотків плюс-мінус 1 відсоток річних. І в цьому році ми бачимо тренд, який підтверджується, коли показник змінився з 13 відсотків у 2017 році до 9,8 відсотка на кінець 2018 року.

На цей рік ми прогнозуємо, що інфляція до кінця року має становити не більше 7 відсотків, а саме 6,9 відсотка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Єднак Остап Володимирович. Будь ласка.

ЄДНАК О.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановний пане Голово Національного банку! У мене є два коротеньких запитання, власне, щодо валютної лібералізації. Ті проекти

нормативних документів, які Національний банк представив на виконання закону про валюту, який ми прийняли в минулому році, експерти оцінюють як занадто консервативні, тому все ще недостатньо лібералізується валютний ринок. Чи плануєте ви наступні кроки з лібералізації, менш консервативні?

І друге запитання. Чи планується все-таки зміна облікової ставки Національного банку? Адже 18 відсотків – це дуже дорого для економіки, дуже дорого для бізнесу. І попри те що це стримує інфляцію, це ще й суттєво стримує економічну активність і економічне зростання в Україні. Прошу, прокоментуйте, чи планує Національний банк переглядати в найближчі місяці облікову ставку.

Дякую.

СМОЛІЙ Я.В. Дякую за запитання. Стосовно подальших кроків з лібералізації. Як я зазначав у звіті, крім Закону «Про валюту і валютні операції», для створення режиму цілковитої лібералізації, режиму вільного руху капіталу, недостатньо самого закону, бо є низка обмежень, які цей закон не регулює.

Тому на сьогодні потрібно прийняти низку законопроектів, про які я сказав, зокрема щодо так званого пакета *BEPS*. Це дасть змогу бачити, де в нас знаходяться активи за кордоном, переведення капіталів в юрисдикції з режимом меншого оподаткування, уникнути розмивання бази оподаткування. Крім того, ми плануємо представити дорожню карту відміни тих обмежень, які діють на сьогодні попри Закон «Про валюту і валютні операції», яку буде оприлюднено на нашому сайті.

Що стосується облікової ставки...

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, завершуйте, 30 секунд.

СМОЛІЙ Я.В. Дякую. Ми маємо провести засідання Комітету з монетарної політики, і перше засідання в нас відбудеться в січні. Безумовно, облікова ставка у 18 відсотків є надто високою, але залежно від того, як буде оцінено вплив різних чинників, зокрема

макроекономічної ситуації, зовнішніх факторів, внутрішніх факторів, Національний банк може прийняти рішення про пом'якшення...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Усова.

УСОВ К.Г., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань інформатизації та зв'язку (одномандатний виборчий округ № 33, Дніпропетровська область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Виборчий округ № 33, місто Кривий Ріг. Гадаю, в цілому можемо подякувати і взяти до відома звіт Голови Національного банку Смолія. Можемо відзначити, що і характер функціонування НБУ як самостійного регулятора, і характер його взаємодії з парламентом демонструє певну позитивну динаміку.

Маємо віддати належне спільно напрацьованим і прийнятим законам, у тому числі «Про валюту і валютні операції», нормативним актам, що запускають Кредитний реєстр НБУ. Можна позитивно відзначити і контрольовану низьку інфляцію, яка утримується в межах однозначного числа. Курс національної валюти також утримується, незважаючи на політичну турбулентність, і був утриманий навіть під час проголошення воєнного стану у зв'язку з підвищенням рівня загрози з боку Російської Федерації.

При цьому я хотів би поставити запитання, яке вже ставили колеги. Облікова ставка кредитування дійсно є надзвичайно високою...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, прошу... Я перепрошую, 10 секунд, завершуйте.

УСОВ К.Г. Шановний пане Голово НБУ, ви не зовсім чітко відповіли на запитання, яка стратегія зниження валютної облікової ставки на кредитування. Розшифруйте, дайте більш розлогу відповідь.

СМОЛІЙ Я.В. Дякую за запитання. Я уточню. Зміна облікової ставки залежатиме від низки макроекономічних показників на зовнішньому і на внутрішньому ринках. На сьогодні є всі підстави для того, щоб переглянути і пом'якшити нашу монетарну політику. Це питання

буде обговорюватися на засіданні монетарного комітету, а рішення прийматиме Правління Національного банку. Будемо сподіватися, що цей тренд попередніх років досяг піку і почнеться тенденція до зниження.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Острікову.

ОСТРІКОВА Т.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Доброго дня! Безумовно, сповільнення інфляції – це певний успіх Національного банку, але досягнутий він у 2018 році виключно завдяки наджорсткій монетарній політиці, яку проводив Національний банк, і встановленню надвисокої облікової ставки. Нагадаю, що це та ставка, за якою Нацбанк позичає кошти банкам, і вона становить 18 відсотків в Україні, тоді як у США – 2,5, у Польщі – 1,5, у Молдові – 6,5 і навіть у Росії – 7,75. І саме через це банківський сектор не може відновити доступні кредити. А те, що ви кажете, що начебто цьому заважає непроведена до кінця судова реформа, я вважаю, є найкращим вироком проголосованим парламентською більшістю, коаліцією, змінам до п'яти кодексів і до Закону «Про судоустрій і статус суддів». Це перше.

І друге запитання. Скажіть, будь ласка, що вам заважає внести до парламенту антиофшорний пакет законів? І скільки кошів було виведено в офшори в 2018 році?

Дякую.

СМОЛІЙ Я.В. Тетяно, уточніть, будь ласка, перше запитання, про інфляцію, бо ви незрозуміло поставили запитання.

ГОЛОВУЮЧА. Уточніть запитання. Будь ласка, 10 секунд.

ОСТРІКОВА Т.Г. Запитання про інфляцію полягало в тому, коли припиниться жорстка монетарна політика, щоб відновити якісне і доступне кредитування корпоративного сектору?

Дякую.

СМОЛІЙ Я.В. Жорстка монетарна політика була зв'язана з тим, що в 2014, в 2015 роках рівень інфляції сягав вище 47 відсотків. Національний банк володіє одним із інструментів – це облікова ставка. І жорстка монетарна політика розрахована на короткострокову перспективу, щоб угамувати інфляцію. Сподіваємося, що ми добилися цього успіху, знизивши інфляцію до однознакового рівня в кінці минулого року.

Наступним кроком, як я сказав, є питання відновлення кредитування. І ми зробимо все для того, щоби цей сектор запрацював на повну потужність.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

І я запрошую до слова народного депутата Папієва.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановний Якове Васильовичу, шановні колеги, те, що сьогодні звіт Голови Національного банку заслуховують у Верховній Раді України – це є позитив, треба вітати сміливість Голови НБУ, на відміну від попередника. Але те, що сьогодні мало присутніх народних депутатів України, то це вже питання до Верховної Ради.

Мені дуже хотілося б підтримати тих народних депутатів України, які поставили предметні запитання і щодо інфляції, і щодо облікової ставки. Але я хочу поставити інше запитання, виходячи із звернень громадян і суб'єктів економіки України до Голови Національного банку України.

Сьогодні у нас немає претензій, у вас достатньо хороший авторитет, чого не скажеш про ваше оточення. Скажіть мені, будь ласка, може, у вас недостатньо повноважень, для того щоб навести лад і щоб оточення довкола вас виконувало ті функції, які належить виконувати за законом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу, пане Голово НБУ.

СМОЛІЙ Я.В. Дякую за запитання. Я хочу сказати, що команда Національного банку формується, керівництво призначається і звільняється з посад на підставі Закону «Про Національний банк України»

так само, як і члени Ради Національного банку. Критерії до кандидатів і членів Правління прописані в Законі «Про Національний банк України». У зв'язку з цим я вважаю, що на сьогодні команда, яка працює в Національному банку, достатньо професійна і здатна виконувати ті завдання, які стоять перед нами.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже, пане Голово НБУ. Дякую за ваш виступ і за відповіді на запитання.

Ви можете зайняти своє місце у залі, а ми переходимо до виступу представника комітету. Прошу, народний депутат Довбенко виступить від Комітету з питань фінансової політики і банківської діяльності.

ДОВБЕНКО М.В., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності (одномандатний виборчий округ № 84, Івано-Франківська область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Дякую. Шановні колеги, 16 січня цього року на засіданні профільного Комітету з питань фінансової політики і банківської діяльності розглянуто звіт Голови Національного банку пана Смоля. Під час дискусії, яка була професійною, конструктивною і діловою, члени комітету торкнулися цілої низки важливих проблем, невирішених і перспективних питань, які варто було б розглянути Національному банку в планах на 2019 рік.

Я хотів би у своїй короткій інформації, зважаючи на регламент, сконцентруватися на трьох блоках питань, які, на думку комітету, є досить важливими. Ми в комітеті відзначили, що є певні позитивні тенденції в діяльності Національного банку. Вважаємо, що значно поліпилася комунікація з Верховною Радою та урядом, що дало можливість прийняти в минулому році низку важливих позитивних рішень, у тому числі законів України, зокрема Закон «Про валюту і валютні операції», про функціонування Кредитного реєстру, про номінального утримувача цінних паперів, про захист прав кредиторів. Ми вважаємо, що прийняття цих законів уже справило певний позитивний вплив на діяльність банківської системи. Банківська система стала більш докапіталізованою. Зменшилися ризики банкрутств банків, стабілізувався і фінансовий стан клієнтів банків.

Ми вважаємо, що робота Нацбанку стала більш прозорою. Регулярно розміщується інформація про стан банків, виконання ними всіх нормативів і про відповідні дії Національного банку. Про деякі позитивні речі сказав також пан Смолій у своїй доповіді, не буду повторювати.

Другий блок питань, на якому зосередилися члени комітету, – це ті суперечності, які, на жаль, ще залишилися в діяльності Національного банку. Насамперед ми відзначили, що насправді є зниження рівня інфляції порівняно з попереднім роком: з 13,7 у 2017, до 9,8 у 2018. Водночас ми вважаємо, що 9,8 відсотка – це значне перевищення того цільового маяка, який був узятий в результаті інфляційного таргетування Національним банком, а саме 6 відсотків, де відхилення становить плюс-мінус 2 відсотки.

Також народні депутати обговорювали питання, яке й сьогодні вже порушувалося в сесійній залі, про облікову ставку. Так, без сумніву, висока облікова ставка стимулювала заощадження громадян – заощадження українців на депозитах зросли на 15 відсотків і на 6 відсотків – депозити підприємств.

Водночас ми вважаємо, що така висока облікова ставка призвела до того, що кредитні ставки в банках зросли до 21-23 відсотків. А це є неприйнятним з тієї точки зору, що наші підприємства і бізнес стають неконкурентоздатними, як тут вже сказали, з бізнесом навіть у Польщі і деяких інших країнах, який за своїм функціонуванням є недалекоим від нашого.

Хочемо сказати, що є суперечність, пов'язана з тим, що, на думку Нацбанку, завдяки його діям дещо відновилося кредитування. Ми вважаємо, що, справді, зростання на 11 відсотків корпоративного кредитування є непоганим показником. Водночас все одно такий комплексний показник, який діє у банківських системах різних країн, як відношення кредитного портфелю до ВВП країни, у нас скочується і на сьогодні становить всього лише одну третину від ВВП, що є вкрай недостатнім для того, щоб ми могли поживавити економіку країни.

Ми вважаємо, що Національному банку на поточний рік варто негайно сконцентрувати свою увагу на тому, щоб поживавити кредитування. Ми вважаємо, що дуже серйозне гальмо для поживавлення кредитування – проблемна заборгованість за кредитами в комерційних банках. Усі ці пропозиції було висловлено Голові Національного

банку. Ми взяли звіт до відома і вважаємо, що та співпраця, яка на сьогодні є, дасть нам можливість і надалі посилювати вплив на позитивні тенденції, які є у діяльності Національного банку і комерційних банків.

Спасибі.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам.

Ми переходимо до обговорення. Я прошу народних депутатів взяти участь у записі для обговорення від депутатських фракцій. Прошу провести запис. Дякую.

Запрошую до слова від фракції «Блок Петра Порошенка» народного депутата Довбенка. Прошу.

ДОВБЕНКО М.В. Шановні колеги, на засіданні нашої фракції в різних аспектах звучала ціла низка питань, які стосуються роботи Національного банку, якими стурбовані депутати нашої фракції. Найчастіше звучать докори (і про це на засіданні комітету ми говорили), що значно пригальмоване кредитування в нашій країні. А в наступні роки, 2019 і 2020, нашій країні потрібно віддати чи не найбільші борги корпоративним позичальникам і міжнародним фінансовим інституціям. Ми вважаємо, що, для того щоб виконати свої зобов'язання, тобто розрахуватися з боргами, яких свого часу набралися попередники, потрібно не тільки зробити перекредитування на міжнародних фінансових ринках, але й насамперед подбати про ріст ВВП. Бо тільки за рахунок зростання ВВП ми можемо нарощувати потенціал погашення кредитної заборгованості, яку має наша держава.

І ми вважаємо, що тут досить серйозно ще треба попрацювати, адже в нашій країні (є свіжа статистика цього тижня, її було озвучено напочатку) все-таки 25 відсотків громадян живуть за межею бідності, одна третина має дохід нижче прожиткового мінімуму. І для того щоб ми могли підвищити добробут громадян, звичайно, нам потрібно поживляти економічну діяльність. А тут перша скрипка, на думку депутатів фракції «Блок Петра Порошенка», звичайно, належить Національному банку.

І знов-таки ми розуміємо, що великим гальмом у кредитуванні економіки є проблемна заборгованість. Ми вважаємо, що та ідея, яку пропонують деякі фахівці Національного банку, а саме розробити

і прийняти законопроект щодо діяльності з управління заборгованістю, є недостатньою, бо на сьогодні немає монополізму на вторинному ринку торгівлі заборгованістю. Треба дати можливість банкам на основі ринкових механізмів оцінювати проблемну заборгованість і давати можливість її реалізовувати.

Нам потрібно попрацювати над законопроектом про сек'юритизацію. Бо без створення бек-банку ми в Україні навряд чи зможемо вирішити питання такого величезного обсягу проблемної заборгованості, що на сьогодні становить 56 відсотків. Це чи не найвищий показник серед усіх країн світу. Ми вважаємо, що якраз отакий професійний підхід дасть можливість розв'язати цю проблему заборгованості.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам.

Запрошую до слова від Радикальної партії народного депутата Галасюка.

ГАЛАСЮК В.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Дякую. Радикальна партія Олега Ляшка. Шановний Якове Васильовичу, прошу вашої уваги. Насамперед я хочу подякувати вам за те, що ви сьогодні відверто виступили із звітом згідно із законом, і за формою ми маємо якісно іншу комунікацію з Національним банком. Адже попереднє керівництво взагалі усувалося від спілкування з депутатським корпусом.

Щодо змісту тієї політики, яку проводить Національний банк. Якове Васильовичу, ми в Радикальній партії дуже уважно вивчили 111 сторінок звіту Міжнародного валютного фонду, в якому є і новий меморандум МВФ, який з українського боку підписаний Президентом України, вами, Прем'єр-міністром, міністром фінансів. Категорично не влаштовує зміст тих зобов'язань, які взяла на себе Україна. Там два ключових пріоритети. Перший – жорстка монетарна політика, про яку ви щойно говорили з цієї трибуни. Це значить дорогі кредити, це значить зменшення фінансової глибини економіки. Куди її далі зменшувати? Щойно виступав перший заступник голови профільного

комітету пан Довбенко. Абсолютно правильно наголосив: менше 40 відсотків – відношення кредитів до ВВП. А для того, щоб було економічне зростання і модернізація, треба щоб відношення кредитів до ВВП було більше 100 відсотків, фінансова глибина. Тому це категорично неприйнятно.

Другий пріоритет – обмеження внутрішнього попиту. Я перекладу простою мовою – обмеження доходів громадян. Це категорично неприйнятно. Більше того, ви у своєму виступі під час презентації Програми дій Нацбанку на 2019 рік наголошували, що зростання заробітних плат у контексті еміграції є одним із ризиків і одним із факторів обмеження економічного зростання. Ми в команді Радикальної партії, навпаки, переконані, що зростання заробітних плат українців – першочергова основа відновлення української промисловості, економіки і соціальної справедливості. Ба більше, політику Національного банку ви проводите, по суті, під диктовку Міжнародного валютного фонду. Адже давайте не приховувати, що у меморандумі прописано щоденне звітування Нацбанку перед Міжнародним валютним фондом. Може, у вас у Нацбанку взагалі працюють співробітники МВФ? Згідно із цим меморандумом, по суті, головна мета – інфляційне таргетування, душити економіку, душити промисловість.

Ми, команда Радикальної партії, пропонуємо змінити цілі Національного банку. Ми внесли відповідний законопроект про внесення змін до Конституції України, щоб напрацювати цілі Нацбанку такі, які має Федеральна резервна система США (Центробанк США). Оце правильно. Перше – фінансова стабільність, друге – доступні ставки по кредитах, третє – сприяння економічному зростанню і четверте – подолання безробіття. Оце є ті державницькі пріоритети, на які має працювати і монетарна влада, і уряд. А те, що робиться зараз під диктовку МВФ – це бідність, ганьба і зовнішнє управління.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я запрошую до слова народного депутата Єгора Соболева від фракції «Об'єднання «Самопоміч»».

СОБОЛЄВ Є.В., член Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»»).

Ми вітаємо зміцнення курсу гривні, вітаємо збільшення довіри людей до банків, вітаємо збільшення кредитів, які банки почали видавати підприємствам. Але ми хочемо звернути увагу Голови Національного банку, що якщо центральний банк не буде активним у розв'язанні трьох проблем, які призвели до величезних потрясінь, до шоків у банківській системі, на валютному ринку в минулому, то є велика загроза, що ці шоки повторяться.

Ми хочемо від вас більшої активності у сфері фінансового контролю. Ми напрацювали дуже добре і сильне законодавство для відкриття посадовцями, політиками, людьми, які на службі у суспільства, інформації про свої активи перед суспільством. Але мені здається, що Національний банк має бути набагато активнішим у сфері фінансового контролю за допомогою банків. На сьогодні сотні прокурорів, суддів, політиків мають величезні активи, проводять величезні операції без жодного пояснення, де вони на це взяли гроші. Інша проблема, що вони не звітують перед Національним агентством з питань запобігання корупції, але Національний банк, комерційні банки мають бути місцем, куди корупціонер не може прийти і легко провести операцію. Це перше завдання для НБУ.

Друга проблема, пов'язана з цим завданням, – офшори. Ви, на жаль, не сказали, скільки грошей було виведено за минулий рік з української економіки. І ми хотіли б бачити сильнішу позицію центрального банку у розв'язанні цієї проблеми. Зрозуміло, що вона не може бути розв'язана тільки методами покарання і тільки методами фінансового контролю, але ви можете зробити багато, щоб це було неможливим для тих самих олігархічних компаній, які найбільше зловживають цим законодавством.

І третя важлива проблема для Національного банку – присутність Росії в банківській сфері. Ми вітаємо той факт, що вона скоротилася, але ми надалі наполягаємо на тому, що сама присутність російських банків, тим паче державних російських банків, становить загрозу для України так само, як і присутність Росії в економіці і, страшно сказати, в українській політиці. Усе, що є російського, для Путіна є інструментом гібридної війни проти України. Чим швидше ми позбудемося російських банків, тим надійнішою буде банківська система України.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Від «Народного фронту» до слова запрошується Іванчук Андрій Володимирович. Будь ласка.

ІВАНЧУК А.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановний пане головуєчий! Шановні народні депутати! Шановний Якове Васильовичу! «Народний фронт» задоволений. Після того, як ми у березні проголосували за ваше обрання на посаду Голови Національного банку, в мене таке враження ніби святі хату перелетіли – і курс стабільний, немає вже цих різких перехилень, і вже реальний сектор економіки відновлюється потихеньку, і кредитування, хоча й не так, як хотілося б. За це вам велике спасибі. І якщо ви прийшли зі звітом, з повагою ставитеся до Верховної Ради України, «Народний фронт» вважає, що це позитивні зміни в стосунках між Верховною Радою і Національним банком.

Але у нас попереду виборчий рік... Я вас знаю дуже давно, з 1998 року, ще з банку «Аваль». Надзвичайна відповідальність сьогодні лежить на ваших плечах. Забезпечте стабільність національної валюти у виборчий рік, коли йде дві виборчі кампанії. Ви повинні зробити все можливе і неможливе. Безумовно, хочеться, щоб гривня зміцнювалася, але, дай Бог, знаєте, щоб не гірше, щоб забезпечити стабільність.

Зверніть, будь ласка, особливо увагу на захист інтересів інвесторів, бо те, що відбувається на валютному ринку, відлякує інвесторів від нашої країни, відлякує навіть самих українців інвестувати в українські підприємства.

Тому я вважаю, що в цьому році повинно бути лібералізоване валютне законодавство. І я знаю, що у вас вже всі ці кроки заплановані, на сайті є положення, які ви розробили. Дуже приємно все це бачити. Але це треба завершити. І тому вам бажаємо успіхів. Верховна Рада підтримала всі ваші законодавчі ініціативи. У минулому році ми дуже багато прийняли законів, які розробляли спільно з Національним

банком, з Міжнародним валютним фондом. Тому я вважаю, що треба забезпечити цю стабільність, а вам зичу сил і насаги у вашій роботі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Отже, запитання від фракцій завершені. Усі фракції виступили. І заключний розділ заслуховування і розгляду доповіді – виступи народних депутатів. Відводиться 15 хвилин. Встигаємо? Гаразд, 15 хвилин – виступи народних депутатів.

Прошу провести запис. Ми маємо діяти відповідно до процедури. І я прошу провести запис на виступи народних депутатів. Будь ласка.

Заружко Валерія Леонідівна.

Рибалка. Будь ласка.

РИБАЛКА С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Доброго дня, шановні присутні, Якове Васильовичу! По-перше, теж хочу сказати, що дуже добре, що на сьогодні є співпраця Національного банку з профільним комітетом, що вчасно Голова Національного банку приходить до Верховної Ради зі звітом про свою діяльність. Але є ще багато проблем в Національному банку і чимало законопроектів, які нам треба розглянути. Я вважаю, що Національний банк разом з Верховною Радою і профільним комітетом повинен зробити все, щоб ми найближчим часом ці законопроекти проголосували.

Але є питання, на яких я хотів би теж, Якове Васильовичу, наголосити. Перше – це облікова ставка. Ми вважаємо, що потрібно, щоб Національний банк зробив усе, щоб вона не підвищувалася, а була нижче. І друге – це доступне кредитування реального сектору економіки, про що ми вчора говорили. На жаль, на сьогодні під ті відсотки, які є, ні бізнес, ні люди не можуть брати кредити, а наші виробники, яких залишилося, на жаль, мало, не можуть бути конкурентоздатними.

Позиція фракції Радикальної партії така, що тільки через власне виробництво, тільки через власну економіку ми можемо платити людям заробітну плату, сплачувати податки і підвищувати рівень життя кожного українця. Тобто я вважаю, що Національний банк спільно з урядом повинен робити все, щоб не кабально на вимогу МВФ

заморожувати економіку, щоб вона, як кажуть, не впала на коліна, але й не піднімалася, а щоб у нас суттєво підвищувався рівень ВВП, суттєво підвищувався рівень життя. І це ми можемо робити тільки тоді, коли ми запустимо власне виробництво і власну економіку. Тобто я хотів би, Якове Васильовичу, звернутися до вас і ще раз наголосити, що в нас у країні, на жаль, на сьогодні немає плану, до якого долучилися б Національний банк, уряд, Верховна Рада для того, щоб досягти суттєвого зростання ВВП нашої держави і тим самим підняти рівень життя кожного українця.

Дякую, Якове Васильовичу. Сподіваюся, що ці наші слова ви не тільки візьмете до уваги, а ми реально будемо робити все для того, щоб на законодавчому рівні підвищувати рівень життя.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Герасимов передає слово для виступу Солов'ю. З місця, так? Увімкніть мікрофон.

СОЛОВЕЙ Ю.І., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики (одномандатний виборчий округ № 89, Івано-Франківська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Виборчий округ № 89, Гуцульщина і Покуття. У мене частково виступ, який поєднується із запитанням до Голови Національного банку. Я попрошу його мій виступ прокоментувати.

Хочу нагадати, що Україна декілька років тому пережила одну з наймасштабніших банківських криз. Деякі аналітики оцінюють, що банківська криза була однією з найважчих взагалі в Європі. Хочу нагадати, що в результаті цієї банківської кризи декілька банків були націоналізовані Українською державою.

У чому була основна причина кризи? У тому, що власники банків, а це в переважній більшості українські олігархи, брали депозити людей і ці депозити спрямовували для кредитування своїх власних бізнесів. Хочу сказати, що попри це ті бізнеси, які були прокредитовані за рахунок депозитів простих українських громадян, за рахунок платників податків, сьогодні продовжують успішно працювати в Україні.

Крім того, пане Якове, хочу нагадати, що багато коштів, які надавав Національний банк України для рефінансування комерційних банків, у тому числі й тих, які надалі перейшли у власність держави, надавалися під конкретні гарантії конкретних власників банків. І тому, власне, в цій частині свого виступу я хотів би отримати відповідь на запитання: а що зроблено Національним банком за останній час у частині повернення тих активів, які слугували заставою, наданою власниками банків при отриманні рефінансування? Скільки таких активів уже повернуто Національним банком України? І щодо яких конкретно активів ведеться позовна робота Національного банку щодо їх попередніх власників з метою повернення таких активів у державну власність України?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Юрію. Нагадую, що зараз не запитання, а виступи. Але я надам заключне слово Голові Національного банку, якщо він буде мати час, я думаю, він прокоментує ваше запитання, яке прозвучало у виступі.

Зараз запрошую до слова Березу Борислава Юхимовича. Будь ласка.

БЕРЕЗА Б.Ю., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 213, м. Київ, самовисуванець).* Я хочу звернутися зараз не до тих, хто присутній в залі. У залі 85 людей, 85 народних депутатів, усього три голови фракцій! Але вони зараз можуть жартувати, коли вони з вами зустрінуться, мої українці, я хочу сказати, що вони вам розповідатимуть про те, як вони піклуються про вас.

У залі присутній і Голова Нацбанку. І замість того, щоб запитувати в нього, чи готові ми до тієї кризи, на яку очікує світ, чи буде в нас дефолт, чи не буде дефолту, що відбувається із заставами і що відбувається з поверненням кредитів, зараз майже немає людей в сесійній залі.

Чи це повага до українців? Я не впевнений. Чи це повага до тих, хто прийшов сьогодні до нас? Стовідсотково – ні. Але кожен, хто зараз присутній у залі, має можливість поставити запитання або висловити свою позицію. Інші, мабуть, зайняті чимось іншим.

Про що я хочу сказати зараз? Я розумію, що в нас розпочався дуже великий процес – вибори. Спочатку відбудуться вибори Президента, потім – вибори до Верховної Ради. Ми бачимо, що майже увесь цей рік ніхто не хоче працювати справді як законотворець. Хтось хоче отримати піар-складову, хтось хоче отримати якусь фінансову складову, хтось ще якусь. А за державу хто буде боротися?

Я запитую: закінчилася війна в нас? А може в нас закінчилося ще щось? А може хтось погукає ще голосніше? Гукати ви можете, краще б ви працювали так, як ви гукаєте.

Тому я хочу звернутися до українців. Коли до вас прийдуть ті, кого немає сьогодні в залі або не буде завтра в залі, і будуть розповідати, як вони добре працюють для вас, запитайте в них, де вони були, чому вони не ходять кожного разу на засідання, чому ви їх не бачите у п'ятницю, чому вони не працюють. Бо коли вони розповідатимуть, що піклуються про вас, – це блюзнірство. Кожний повинен виконувати свої обов'язки: Голова Нацбанку – займатися своїми справами, депутати – законотворчою діяльністю, Президент – керувати країною, а не балачки розповідати. На жаль, ми бачимо інше.

Тому, пане Голово, я хочу, щоб ви зараз це побачили. Я не хочу сказати, що тут найвідповідальніші депутати, але тут, мабуть, ті, хто насправді хоче щось робити. Хоча я впевнений, що завтра, у п'ятницю, ми побачимо значно менше народних депутатів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Оскільки до мене було звернення, колеги, я вам дам відповідь. Насамперед зазначу, що останній раз, коли наша делегація була в парламенті Норвегії, де було заслуховування уряду, там було двоє депутатів – від опозиції і від коаліції. До речі, зараз присутні в залі голови фракцій «Самопоміч», «Блок Петра Порошенка», «Народний фронт», але я думаю, що кожного разу, коли ми намагаємося поставити чорну пляму на роботі українського парламенту і намагаємося показати, що є поганий парламент, а хтось у білому, ми робимо погану послугу всьому українському парламенту.

Я теж запитаю у відповідь: чи буде коректно, якщо кожного разу, коли вас не буде в залі, я буду публічно повідомляти про це? (*Шум у залі*). Коректно. Давайте домовимося, що кожного разу, коли вас не

буде в залі, я публічно повідомлятиму, що вас немає в залі, для того щоб ви змогли пояснити це виборцям (*Шум у залі*). Це для того, хто робить застереження, що депутати не ходять на засідання.

Зараз відбувається заслуховування звіту. Я наголосив перед початком заслуховування, що воно не передбачає голосування. Хто зацікавлений, хто хоче отримати більш ґрунтовну відповідь, той є в залі, має змогу і право виконати контрольну функцію і поставити запитання. Я хочу, щоб ми виступали з теми, яку ми обговорюємо, і обговорювали фахово і системно дане питання.

Спориш Іван передає слово для виступу Барні. З трибуни, будь ласка.

БАРНА О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одноmandатний виборчий округ № 167, Тернопільська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Слава Ісусу Христу! Досягнення банківської сфери в Україні в останні роки є очевидними: зменшення інфляції майже на 40 відсотків; накопичення золотовалютних запасів до 20 мільярдів; збільшення кількості вкладників; стабілізація гривні під час війни і навіть під час ризику нападу Росії на Україну. Саме ці фактори стали визначальними в тому, що інвестори продовжують вкладати гроші в нашу економіку, що вони приїжджають і не бояться втратити свої ресурси. Саме банки є визначальними в розвитку економіки, банківську систему називають ще кров'ю розвитку економіки. Але поряд з тим ми повинні зрозуміти, що стабільність економіки забезпечується тільки тоді, коли вона незалежна від політичної ситуації. А стабільність економіки і незалежність від політичної ситуації забезпечують не великий бізнес, а малий і середній.

Тому ми просимо і звертаємося до Голови Національного банку України. Якове Васильовичу, вітання вам від вашої батьківщини і нашої спільної Тернопільщини. Але поряд з тим просимо вас спільно з урядом розробити стратегію пільгового кредитування в першу чергу саме малого фермерства, малого підприємництва, бо саме вони є тією рушійною силою розвитку сільської місцевості, українського села, що є колискою всієї України.

Зичимо вам наснаги і перемог. Сподіваємося, що найближчим часом, можливо, ще й цього року, ми отримаємо суттєві показники

щодо тісної співпраці банків і наших громадян, які займаються підприємництвом, а саме розвитком малого бізнесу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, заключний виступ народного депутата. Марченко Олександр передає слово для виступу Андрію Ілленку, потім – заключне слово Голови Національного банку і завершимо розгляд.

Будь ласка, пане Андрію.

ІЛЛЕНКО А.Ю. Всеукраїнське об'єднання «Свобода», місто Київ. Шановні українці, добре, що є можливість у парламенті заслухати керівника Національного банку, адже насправді запитань дуже багато і ці запитання є насамперед в українців, які бачать ситуацію з нашою національною валютою, бачать ситуацію з нашою банківською системою, яка, на жаль, є дуже невтішною. Але водночас я маю цілком конкретні запитання до керівництва Національного банку.

Нещодавно відоме на весь світ економічне видання «*The Economist*» з'ясувало, що українська гривня є однією з найбільш недооцінених валют світу. Видання опублікувало щорічний рейтинг індексу Біг-Мака – міжнародного рейтингу, який порівнює купівельну спроможність валют на базі вартості Біг-Мака. За даними «*The Economist*», вартість гривні недооцінена на 65 відсотків, а реальний курс купівельної спроможності повинен бути у розмірі 9,68 гривні за один долар. Я зараз не казатиму, що це на 100 відсотків об'єктивна інформація. Можливо, є дискусія про те, наскільки ця цифра може коливатися, але все-таки це міжнародні авторитетні дослідження, авторитетні міжнародні рейтинги, які показують, що наша гривня суттєво недооцінена. І я так бачу, що причина цієї недооцінки насамперед закладена в олігархічній структурі економіки нашої держави. Тому що олігархам, які, зокрема, є головними експортерами, вигідна недооцінена національна валюта, адже таким чином вони отримують надприбутки, тоді вони можуть конвертувати свою валютну виручку дуже вигідно при такому співвідношенні з національною валютою.

Я хотів би ще звернути увагу на те, що це, безумовно, вигідно і нинішній владі. Бо таким чином вона дуже часто може за такого курсу гривні імітувати якість покращення соціальних стандартів, імітувати підвищення мінімальних зарплат, підвищення якихось виплат

і тому подібне. Є можливість говорити про те, що, бачите, покращуються, зростають певні показники. Але водночас реально купівельна спроможність цих грошей буде дуже невелика через їхню недооціненість.

Тому оце головні запитання: що відбувається з національною валютою і що робитиме Національний банк для того, щоб ситуація відповідала реальному стану речей? І чи не є це олігархічна змова саме проти української економіки і проти українських громадян, які від цього страждають? Тому що саме цим повинен займатися Національний банк, саме стабільність національної валюти – першочергове завдання Національного банку України.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги. Я продовжую засідання до завершення розгляду питання. Надаю Голові Національного банку України Смолю Якову Васильовичу 2 хвилини для заключного слова. На цьому завершимо розгляд питання. Увімкніть мікрофон на місці для заключного слова. Будь ласка, 2 хвилини.

СМОЛІЙ Я.В. Дякую, Андрію Володимировичу. Дякую, шановні народні депутати, за коментарі та виступи, які пролунали сьогодні з трибуни Верховної Ради щодо діяльності Національного банку України. Я хочу запевнити, що ми й надалі залишимося прозорими і підзвітними Верховній Раді України, як це передбачено Законом «Про Національний банк України». Ми готові відповісти на будь-які запитання народних депутатів.

За браком часу я не готовий детально прокоментувати ті запитання, які пролунали. На деякі з них у мене відповідь готова, деякі потребують додаткового вивчення. Я із задоволенням відповім на ваші звернення, якщо вони надійдуть до Національного банку України.

Дякую за співпрацю. Сподіваюся, що цього року продовжиться тісна співпраця народних депутатів з Національним банком, нашим комітетом, щоб ми спільно розробили і прийняли низку законопроектів, яких потребує фінансовий сектор, вітчизняна економіка, щоб ми могли спільно вирішити питання, які сьогодні порушувалися, які викликають у нас невдоволення, і прийти до спільної мети. Дякую за роботу.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам, Якове Васильовичу, за професійну дискусію.

Шановні колеги, розгляд Звіту Голови Національного банку України Якова Смолія про діяльність Національного банку України у 2018 році завершено. Доповідь взято до відома.

Колеги, я зачитаю оголошення, що надійшло до президії.

Відповідно до статті 60 Регламенту Верховної Ради України та згідно з протоколом засідання депутатської фракції політичної партії «Народний фронт» від 17 січня 2019 року повідомляю про виключення зі складу названої депутатської фракції народного депутата України Тимошенка Юрія Володимировича.

Колеги, час роботи вичерпано. Ми сьогодні підтримали українську молодь, виконали контрольну функцію парламенту і розглянули доповідь Голови Національного банку України Смолія Якова Васильовича. Час завершувати вечірнє засідання. Завтра о 10 годині ранку очікую всіх у залі. Хочу зазначити, що завтра після завершення розгляду всіх питань відбудеться закриття сесії.

Шановні колеги, вечірнє засідання Верховної Ради України оголошується закритим. Воно було історичним, ми прийняли надважливі закони, із чим я всіх вітаю. До завтра. Всього найкращого!